

COȘINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 8.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe 1/2 an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 1 Martie n. 1914.

Diadocul Greciei, principele George, Moștenitorul de Tron, care va fi dat în luna viitoare, la Sfântul-George, pe Prințesa Elisabeta, fiica mai mare a Principelui de coroană al României, Ferdinand.

CIMITIRUL MILITAR

Cum eși prin poarta din fund a Expoziției Jubilar, ghi-cești, după înmulțirea atelierelor de cioplit crucile de marmoră, după brazii și chiparoșii horticultorilor, după largile șoproane pentru dricuri și firmele ademenitoare ale dlor „antreprenori de pompe funebre“, după înmulțirea cârciumelor, ghicești drumul ce duce spre cimitirele multe și bogate din această parte sudică a Capitalei.

Cu cât te apropii de Bellu, cu atât, împuținându-se și casele, pare că se lărgeste șoseaua, și tot mai număroși sunt aceia cari, în automobile scumpe, în trăsuri, sau pe jos, de toate neamurile, de toate credințele, duc, cu aceeași jale în suflet, flori la morminte.

Tramvaiul Nr. 13. „Serban-Vodă-Bellu“ urcă cu greu dealul Filaret, ținând stânga șoselei; trece obosit prin fața „locuințelor eftine“ și se oprește între poarta monumentală dela Bellu și marea cârciumă „La Tabla Rusească: aici este mai bine ca peste drum“.

Șoseaua, atât de dreaptă până aci, pavată și curată, lovindu-se de cârciumă, se desface în două cărări șerpuite și noroioase: cea din dreapta e Șoseaua Giurgiului pe care se înșiră, la scurt interval, cimitirul „israelit de rit spaniol“ și Cimitirul Protestant; cealaltă, pe stânga, e șoseaua Olteniței cu cimitirele Bellu, Militar, al Penitencierului Văcărești și Catholic, toate cot la cot.

O lungă fâșie de pământ, din ce în ce mai îngustă spre fund, strânsă între gardurile imenselor necropole vecine, așa pare locul de odihnă al celor cari drept meserie constantă au apărarea patriei. De n'ar fi casa intendentului cimitirului,

în stil românesc, care te atrage simpatic, ai fi trecut mai departe fără a-ți da seama că acolo e *alt* țintirim, atât e de mică firma „Cimitirul Militar“ de pe poarta de lemn; și apoi, la stradă, nu vezi morminte, iar cele ce se zăresc în fund, în jurul capelei, sunt banale cruci de peatră, la cari bogatele morminte și statuete scumpe de alături, se uită peste gard cu milă par'că.

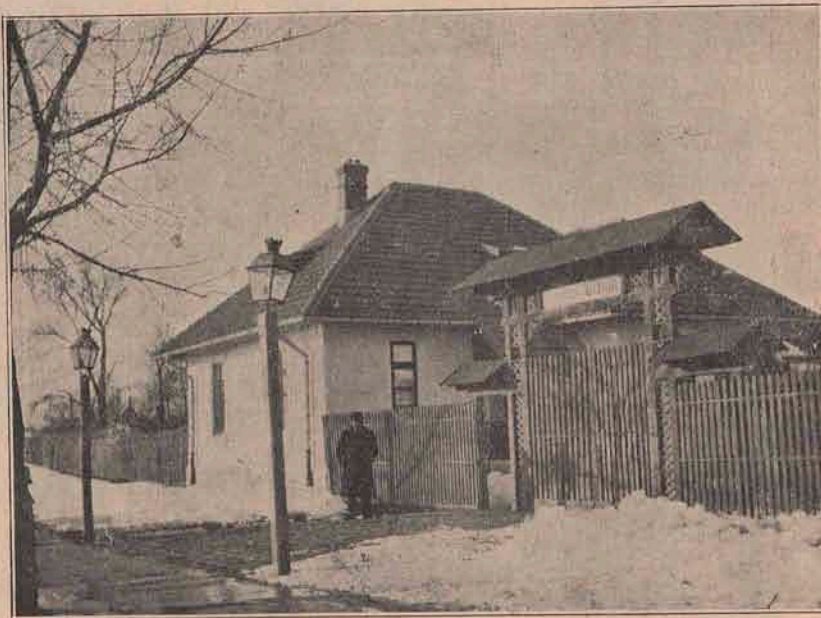
Impresia de cimitir militar o ai numai când, trecând pe monumentele de marmoră ale celor bogați, te apropii de infinitul număr de mititele cruci negre de fier, perfect alinate, ale simplilor soldați, purtând în loc de „regrete eterne“ ori lungi epitafe, de o parte un simplu număr de ordine, de cealaltă inițialele de mângăiere creștină INRI.

Un Crist imens, zugrăvit primitiv, pe o cruce uriașă de lemn, înfiptă la mijloc între morminte, pare, cu brațele lui răstignite, că binecuvintează pe cei odihniți întru Dânsul. În fața acestor morminte, fără

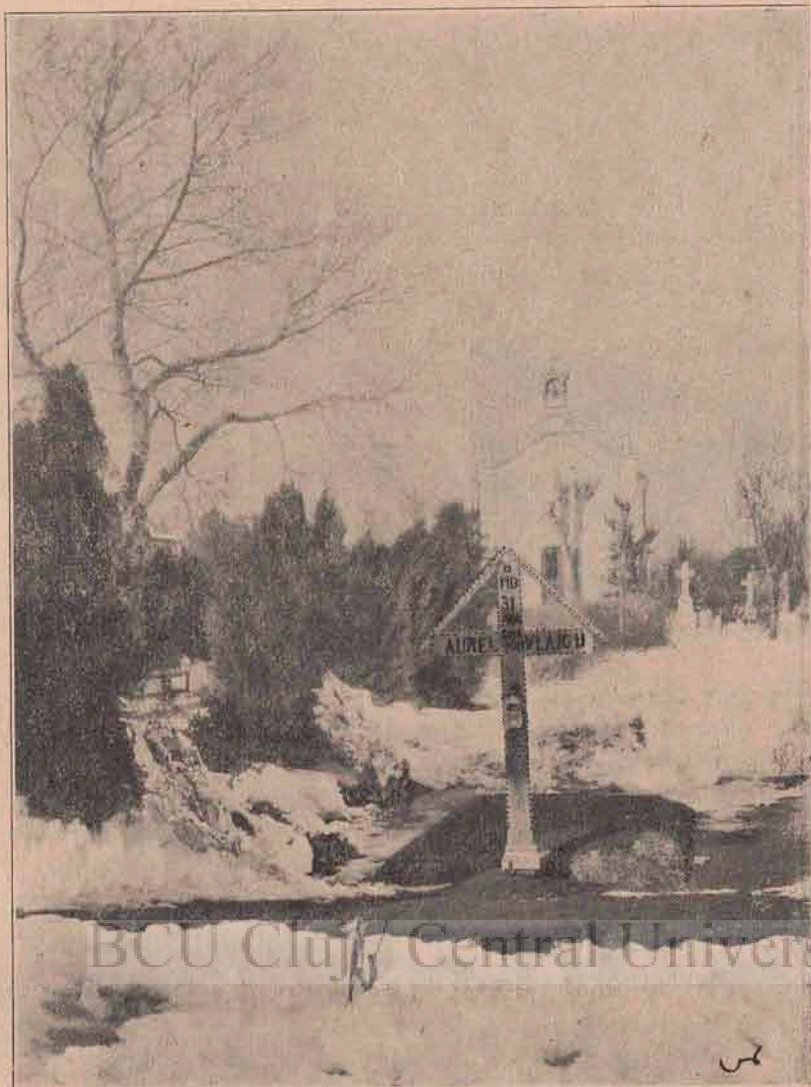
nume, fără flori, ale flăcăilor morți, în floarea vârstei, departe de vatra satului lor, slujind oastea țării, o adâncă milă te cuprinde...

Sunt atât de apropiate unele de altele mormintele, unde pe 7 ani au voie să odihnească neturburate osemintele, pentru ca apoi, de nu se răscumpără locul, să-și cedeze groapa unui camarad, încât o groapă, proaspăt săpată, a atins în fund scândura cosciugului vecin și s'a svârlit afară scândura putrezită, la un loc cu pământul negru și gras. Într'un colț al cimitirului, un gropar sărac a strâns o grămadă întregă de scânduri și le-a pus să se usuce la soare, pentru ca să fiarbă cu ele mămăliga copiilor flămânzi.

Ca în batjocură pentru milităreasca aliniere a movilelor de pământ ale mormintelor, cârțițe au săpat pretutindeni moșuroaielor lor de vieață și te înfiori ghicind vieața ce freamătă în acest pământ răscolit de oameni pentru stârvul lor trupesc, în lumea nenumărată a viermilor, a miilor de insecte oribile, vâdate de cârțițele măn-căcioase și oarbe.

Intrarea în Cimitirul militar din București. La poartă se vede dl intendent al cimitirului. — Fot. de H. Stahl.

Mormântul lui Vlaicu în ziua de 4/17 Februarie 1914, în cimitirul militar din București. — Fot. de H. Stahl.

gestului măreț de binecuvântare al Răstignitului, care trece de țintirimul acesta strâmt, cuprinde întreg pământul românesc, trece Dunărea, trece Carpații și binecuvântarea-i se întinde peste cimitirul militar cel adevărat și nemărginit, asupra tuturor celor ce zac cu sutele, cu miile laolaltă, în largile morminte frățești, săpate cu grabă, stropite cu var din belșug, în cari zac, anonime, oasele ciuruite, zdrobite, convulsionate în spasmele morții, ale celor ce de sute și mii de ani, au tot căzut jertfa ideii de de patrie și urei aproapelui...

Dar din nou, fără voie, simțământul de respect datorit morții, se îmbină cu o nuanță ușoară de dispreț pentru acești „*sedentari*“ de cimitire, când pe o cruce, o simplă inscripție:

„Compania Pompierilor.

Sergentul Dimitrache Radu, etate 24 ani, încetat viață la 10 Aprilie 1904, făcându-și datoria la incendiul Palatului funcționarilor publici“, — te lasă iarăși pe gânduri...

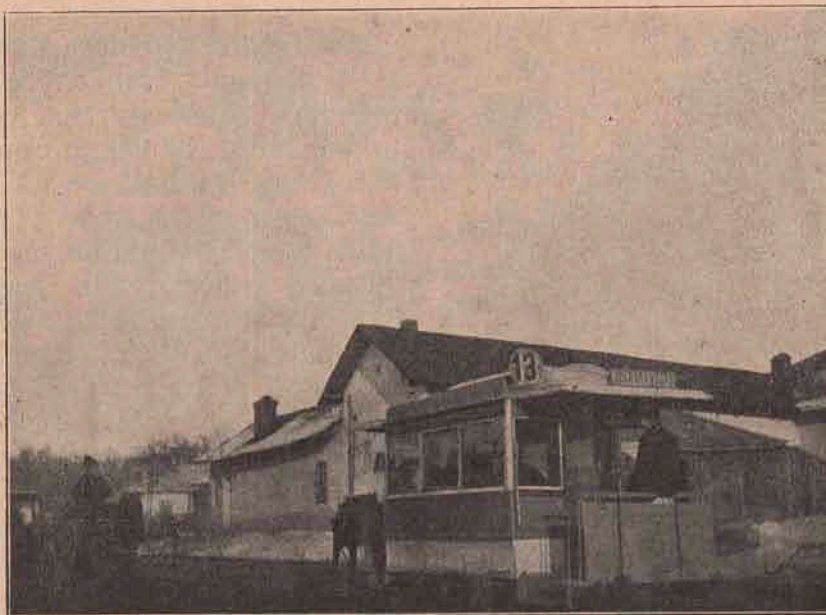
Mai în față, în acelaș stil scurt, telegrafic, două inscripții pe acelaș mormânt:

„Nicolae Holban (tafăl)
colonel de infanterie, născut în Bo-

Cum ziua e pe sfârșite, până a nu te îndreptă spre eșire, privești încă odată spre nenumărata mulțime a crucilor mărunte și negre ale simplilor soldați, spre crucile albe de piatră din față, ale oficerimeii, și deodată ideia, că te afli într'un „cimitir *militar*“ îți pare bizară; îți pare un nonsens un cimitir, în care fiecare soldat să-și aibă o groapă a parte, un mormânt propriu, la care să poată plânge o mamă, să poată așterne flori și coroane un suflet prieten... și simți că un rîs nervos îți vine pe buze, dar Cristul păzitor de morminte, ce pare, acum în penumbră, că se înalță și planează, te muștră și te simți tot mai nemernic în fața

Marea cruce cu Isus răstignit, la mijlocul cimitirului militar, unde platoul Bellu se lasă brusc la vale. Departe în zare e capitala. — Fot. H. de Stahl.

Tramvaiul Șerban-Vodă—Belu, cu Nr. 13. — Fot. de H. Stahl.

Ioșani, 9 Martie 1837 mort 6 Octombrie 1899.

Luat parte la campaniile independența Italiei 1860—61. Gaeta. Independența României 1877—1878. Plevna și Smârdan“.

și

„Nicolai N. Holban, locotenent din Reg. 10 artilerie. Decedat la 20 Iulie 1899“, —

Îți răscolește din nou sufletul impunându-i respect și milă adâncă pentru veteranul care n'a putut îndura pierderea fiului unic...

Spre stânga se sapă o groapă, alături de alte morminte de curând răscolite. Groparul îți spune, cu o mândrie ciudată, că sunt „ale veteranilor proaspeți“... Sunt deci mormintele celor puțini cari acum, în 1913, au murit la cazarmă, scăpând de baratele holericeilor, dar răpuși de oboșelile campaniei înălțătoare de umanitarism și strămoșesc avânt românesc, și atunci „Cimitirul militar, pe care umbra serei se cerne și mai deasă, își capătă un rost, sfințit fiind prin trupurile de eroi ce putrezesc și aici.

În fruntea tuturor mormintelor ostășești, și la distanță

de ele, așa cum la paradă în fruntea oficerilor și restului armatei merge cel mai mare, stau două morminte frățești: *al lui Aurel Vlaicu și sb. lt. Negel*, morminte a doi prietini, în viață și în pământ. Aceeaș mână a presărat flori la fel pe cele două morminte, pe atât

de modeste, cu simpla lor cruce de lemn, pe cât a fost de mare gândul ce în viață avântă sufletul celor doi aviatori.

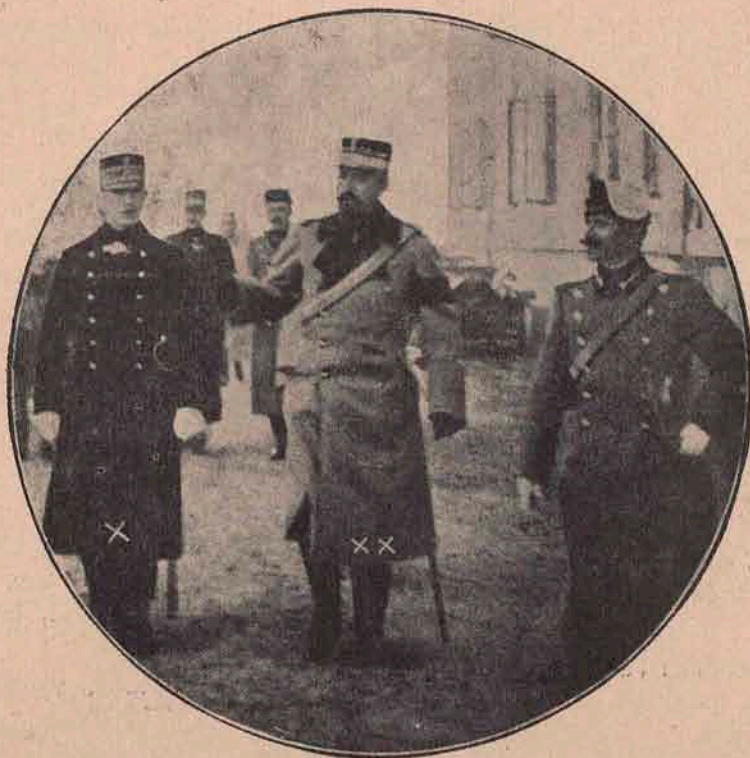
Un lung nor croncănitor de ciori mai negre ca pământul gropilor proaspete, tulbură liniștea, pătează văzduhul, silindu-te să ridici ochii și să vezi cu gândul, mai sus ca ciorile sinistre, pe Vlaicu sburând cu virajii tot mai cutezătoare și zăcând apoi mort la pământ...

Atunci o revoltă te cuprinde, privind cum zboară de sigur oribilele ciori de doliu, îngrășate un an de-arândul cu trupuri de eroi, când geniul unui Vlaicu, crezând că-și poate rîde de o graniță artificială, a fost zdrobit de soartă...

Dar va birui gândul și dacă a fost să piară Vlaicu, a vrut-o Cel de sus, ca *nu unul, ci un neam să cugete ca Vlaicu, în fiecare clipă, că se pot trece Carpații...*

Cimitirul militar din București: jumătatea dela stânga, cu mormintele simplilor soldați. — Fot. de H. Stahl.

Diadocul (cel cu x) în societatea Principelui Ferdinand (xx) ieșind dela cercetarea unei mari casarme de cavalerie spre a merge la Cotroceni.

Noaptea se lăsase, și de pe morminte flacăra candelor, invizibilă ziua, scânteiază trist acuma, ca stele căzute, plângând pe morminte...

Henric Stahl.

Pirații de azi.

Deunăzi am avut senzația, că trăesc cu o sută de ani în urmă, pe vremea înspăimântătorilor pirați, pe cari îi zugrăvește condeii colorat și viu, în broșurile acelea colorate, pe cari le cunoaștem și noi din „Biblioteca populară“ a lui Ciurcu. Înaintea ochilor mei s'au ivit, vrând nevrând, figurile acestea sinistre ale hoților de mare, cari atacă cele dintâi corăbii primitive, jăfue călătorii,ucid pe cei ce li se împotrivesc și duc în robie pe cei supuși. Gândurile acestea mi s'au trezit pe urma unei știri, pe care am cules-o din gazete și care spune, că vaporul „Williamette“ a fost atacat deunăzi de-o bandă de hoți în largul mării.

Această ciudată întâmplare, acum în veacul al 20-lea, căpitanul

vaporului Reiner o povestește în chipul următor:

„Începuse să însereze. Puteau fi șapte ceasuri și eu eram ocupat tocmai cu numărarea cassei în cabinul meu. În cassă erau mai multe cutii cu petri scumpe, pe cari trebuia să le transport la San-Francisco. Așteptam deja signalul, ca să se înceapă cina, când auzii un zgomot la ușă. Înainte de a-mi da bine seama, că ce am să fac, ușa se deschide și apare înaintea mea o matahală uriașă de om, cu mască albă pe obraz. În mână ținea un revolver, pe care-l îndreptase spre mine. Am sărit într-o clipă dela masă și m-am aruncat asupra necunoscutului, strângându-l în brațe, ca să nu poată slobozi arma. S'a început între noi doi o luptă strașnică; după sforțări uriașe îmi reuși ca să izbesc de pământ pe hoț, dar și el mă ținea strâns și începurăm să ne tăvălim pe podele. Numai de aceea mi-eră teamă, că revolverul are să se sloboadă și de aceea mă nizuiam mereu într'acolo, ca să i-l zmulg din mână. Dar nu mi-a succes și puterile începură să mă părăsească. Credeam, că se va

sfârși cu mine, căci hoțul ajunsese de-asupra. Atunci apare în ușă nepotul meu, un băiat, și văzând lupta noastră, fuge pe bord și începe să strige, cât îl ține gura: „Săriți în ajutor! Hoții! Scăpați pe căpitan!“ După asta, de groază, și-a perdut firea și a leșinat. Personalul vaporului a alergat la copil, ca să-l trezească din leșin și nimenea nu știă ce s'a întâmplat. Credeau toți, că copilul aiurează. Totuș câțiva matrozi au alergat spre cabinul meu. Au sosit tocmai la timp potrivit, că nu mai puteam să mă lupt cu hoțul. Au sărit vreo șase inși asupra lui și abiă aceștia l-au putut desarmă. Când a fost legat cot la cot, a început să zimbească cinic și începù să povestească, că avuse de gând să măucidă și să fure banii din cassă. După jaf, ar fi apărut la un semn a lui ceialalți hoți, tovarăși, cari erau toți pe vapor, călători, și ar fi atacat personalul, ca, în zgomotul și în neorânduiala ce s'ar fi iscat, să poată ascunde banii. La declarația aceasta, matrozii alergară pe bord iarăș și luară la ochi pe ceialalți hoți, și-i desarmară pe neașteptate, legându-i în cătușe pe toți. În San-Francisco apoi, au fost predați toți poliției“.

Așa povestește căpitanul Reiner pățania sa ciudată cu pirații. Când s'a răspândit vestea, că vaporul Williamette a fost atacat de pirați, lucrul s'a părut aproape de necrezut, căci eră greu de închipuit, cum se poate așa ceva în ziua de azi? Și s'a putut. Omul pe semne e încă tot sălbatec în sufletul său și așa de râvnitor după bunurile altora, cum a fost cu sute de ani înainte. Pe vaporul Williamette erau, afară de bani, și scumpeturi de câteva milioane, și pirații moderni s'au imbarcat ca pacinici călători pe vapor, ca în largul mării să-l poată jăful fără primejdii. Că n'a succes, a fost un noroc numai.

*Răspândiți revista „Cosinzeana“
între cunoscuții dumneavoastră!*

Pe locul de patinagiu la Cișmigiu: Familia Princiară română: Princesesa Maria (IV), Princesesa Elisabeta (I), Diadocul (V), Princesesa Mărioara (II) și Prinișorul Nicolae (II), pe locul de patinagiu la Cișmigiu, lângă București.

Dragoste mascată.

— Femeea rece. —

„La femme froide“ — cum îi zic francezii, e tip cunoscut în toată lumea. Există astăzi și a existat totdeauna. Urma ei o întâlnim la toate neamurile, în toate literaturile, începând cu vestita Penelope și terminând cu Anonima, care-i stoarce nefericitului Eminescu versuri, ca acestea:

...Am svârilit asupra-ți, crudo, vâlul alb de poezie.
Și palorei tale raza inocenței eu i-am dat.
Ți-am dat palidele raze ce 'neonjoară cu magie
Fruntea îngerului geniu, îngerului ideal.
Din demon făcui o sfântă, dintr'un chiot simfonie,
Din ochirile-ți murdare, ochiu-aurorei matinal.

„Femeea rece“, care a nefericit pe atâți bărbați, care a zdruncinat atâtea vise și a risipit atâtea iluzii, se poate vedea adesea și prefundideni. Pe corsoul orașului de provincie, întocmai ca și pe bulevardul capitalei, ea apare în fiecare zi la o anumită oră, la un anumit timp. Mândră, sveltă, cu ochi negri, adânci ca marea, plini de patimă și de foc, ca gurile iadului, fluturându-i pe buze un zimbet subțire de ironie, ea trece biruitoare, trece îngâmfată, ca o orhidee într'o cunună de flori gingașe și zimbitoare. Un sfânt, o statuie, o marmoră vie, — ea pare orice din acestea, numai femeie nu! E muza poezilor Byron, Musset, Verlance și, dacă vrei, a lui Eminescu chiar, e muza poezilor nenorociți, pesimiști, pe cari i-a omo-

rît cu zimbetul său rece și i-a înebunit cu frumuseța fără suflet.

„Femeea rece“, trebuie bine deosebită de „femeea credincioasă“ și de „femeea cinstită“. Ea aparține — s'ar părea paradoxal — femeilor celor mai senzuale și receala ei nu-i decât pavăză și totodată armă! Ea știe, că-i roabă patimii și din pricina aceasta ia masca nepăsării, a răcelii, a nesimțirii, ca să pună cursă îndrăgostiților. Femeea rece ascultă plictisită par'că și fără interes, vorbele pline de iubire, pe cari i-le șoptești la ureche, ca o ființă, care a trecut peste astfel de lucruri, ca o ființă, pe care n'o mai încântă nimeni. Își strânge din când în când buzele, ca focul ce-i arde sufletul, să nu izbucnească. Se lasă s'o săruși, dar după întâia sărutare te respinge cu dispreț prefăcut și te apostrofează: nu ți-e rușine? Sufletul ei însă bate puternic, sângele îi clocotește sălbatec în vine și-ar sărută mâna bărbatului, care o sărută și-i potolește văpaia.

Femeea rece, e eterna problemă a filosofilor și a poezilor. Cu o nepăsare de necrezut zdruncină o existență, ruinează o viață și nu-și ia masca de pe față nici în preajma sicriului, numai în odăița ei singuratică. Acolo o asvârle și îngroapă capul în pernă. Incepe să plângă, să zbiere, să țipe și să se frământă...

Renumitul medic de nervi, Ste-

kel, a finut nu de mult în Viena o prelegere despre femeia rece, cam în felul acesta. A dovedit cu cazuri din practica sa de medic, că femeia rece e un războinic mascat, uneori de-o răutate neexplicabilă, dar de cele mai multe ori de-o apariție bolnăvicioasă. Scopul lui Stekel eră, să dovedească, că femeia rece niciodată nu-i sinceră și adevărată, și boala ei nu într'aceea zace, că-i nesimțitoare, ci că simțirea și senzualismul și-le știe ascunde totdeauna și până la sfârșit. Intre bărbați tipul acesta nu să n'îtâlnește, fiindcă bărbatul în dragoste e agresiv de obicei și cel ce atacă pe terenul iubirei nu poate îmbrăca masca nesimțirii.

Stekel, aduce și câteva exemple, că femeia rece există într'adevăr, și că nu-i o fantasmagorie numai. Aminteste între altele pe doamna Warens, după care înnebunise Jean Jaques Rousesau. În ale sale „Confesiuni“ scriitorul francez descrie pe doamna Warens în colori foarte negre, ca pe-o femeie foarte rece și foarte nesimțitoare, și e lucru știut, că eră tocmai contrarul și în vreme ce pe Rousseau îl înnebuniă cu răceala, încălziă cu grațiile sale o droaie de inși. Cu Rousseau însă se purtă așa, fiindcă poate pe el îl iubiă cu adevărat. Cazul acesta e sinonim cu acela, când o femeie, între un bărbat bolnăvicios și altul sănătos, alege pe cel bolnav-numai, ca acesta să-i fie recunoscător...

Prelegerea doctorului Stekel asupra femeii reci, a fost ascultată cu mult interes și noi tinerii, am eșit în stradă fericiți, gândind fiecare la iubita sa nesimțitoare și rece, căreia are să-i spună la proxima întâlnire: Zădarnic te prefaci, zădarnic negi, căci știu că mă iubești! Frigul de afară însă ni-a răcorit la fiecare judecata înfierbântată și pe când am ajuns acasă, ne-am minșit iară, că suntem nenorociți și n'avem parte de iubire.

R. M.

□ □ □

Unde femeea-i stăpână...

Departe, peste oceanul Atlantic, în revoluționarul Mexico, s'a dat de urma unui oraș indian, în care femeea-i stăpână. Și când zicem aceasta, înțelegem stăpânirea absolută, domnia pe toate terenele și conducerea în viața politică-socială a femeii. Tehnantepec e fericitul oraș și numele lui pentru întâiașdată a fost scos la iveală de gazetarii americani, cărora li-a bătut la ochi întocmirea lui evitată cu administrație de femei..

Toate slujbele comunale, pe cari la noi le îndeplinesc bărbați, aici sunt în mâinile femeilor. Ele poartă și comerțul și industria, ele ocupă funcțiile publice de stat și tot ele conduc pe toate terenele. Orașul e frumos, regulat, cu uliți largi, cu promenăzi, cu școale, spitale, poliție, dar conducerea tuturor acestora e depusă în mâinile femeilor. Bărbați aproape nici nu să văd în oraș, nici chiar în zi de târg, ori la sărbători, și ai crede, că aici sunt numai femei. Ele trec grăbite pe străzi, ele iasă din fiecare prăvălie, din fiecare birou și pe ele le zărești pretutindeni. — Bărbatul stă acasă, leagănă copilașii, fierbe și împlinește toate recerînțele vieții casnice și ale unei gospodăriei. Tot el e servitor, chelner, lacheu și pretutindeni, unde să reclamă muncă inferioară și disprețuitoare.

Starea aceasta de lucruri să afirmă, că ar proveni în rândul întâi din faptul, că bărbații sunt slăbănogi, nedesvoltați și urâți. Femeile strălucesc în schimb de sănătate, statura lor mare, puternică, impune respect și mușchii brațelor lor storc admirație. E o taină a naturei deosebirea aceasta dintre structura femeii și cea a bărbatului, pe care până acum nimeni nu și-a putut-o tălmăci. Acelaș soare strălucește doar asupra copiilor, fie băeți ori fete, aceeaș îngrijire li-se dă și totuș băeții rămân șubrezi în desvoltare, iar fetele cresc ca brazii.

Din deosebirea aceasta de fizic provine întocmirea socială. Bărba-

Studenti, trăgând vagonul de cărbuni. Izbucnind greva lucrătorilor de cărbuni din un mare oraș englez, și fiindcă și bolnavii marelui spital era să suferă, — studenții universitari s'au înștiințat a face pe hamalii, pe muncitorii, spre a duce cărbunii de lipsă spitalului, ca bolnavii să nu suferă. Chipul de aci ni-i arată trăgând după ei un vagon de cărbuni, păziți de poliști, ca să nu-i atace muncitorii greviști.

mul n'are voie să-și caște gura înaintea unei femei și n'are voie s'o agrăiască. A fi bărbat e înjositor și concepția aceasta se schimbă doar numai atunci, când bărbatul devine soțul legitim al unei femei.

Viața morală e curată și strictă în orașul Tehnantepec. Femeea, care face dragoste nelegiuită, e aspru pedepsită. Divorțul în căsnicie e ușor. Se ia de pildă, ca motiv pentru a desface o căsătorie, dacă femeea nu are copii, dacă bărbatul nu îndeplinește agendele casnice, dacă e beufor, hoț, ori are alt defect moral. În cazul acesta nu numai că se desparte de femeie, dar se și întemnițează.

Și nu numai viața e așa curată, ci și ei înșiși. Orașul străluce de curățenie, locuitorii în fiecare zi se scaldă în valurile mării, care să întinde înaintea orașului și toți sunt înotători de forță.

Deosebirea dintre femei și bărbat se oglindește și în felul de a se îmbrăca fiecare. Bărbații poartă haine simple, modeste, nebatătoare

la ochi, în vreme ce femeile umblă în costume bogate, colorate viu și strigătoare. Ele poartă o jachetă cu linii albe și o rochie roșie, în care se înfășură și un capăt al ei îl sufulcă la brâu.

Intre rochie și jachetă trupul e lăsat de-un deget neacoperit și toate umblă desculțe. Așa cum apar în costumul acesta, fac impresia dansatoarelor orientale. Pe frizură pun aleasă grijă și părul și-l cultivă cu sfințenie, împodobindu-l cu pene lungi. În zile de sărbătoare își acopăr părul cu o broboadă găurită, albă.

Aceasta-i țara, în care-i stăpână femeea. Aici ea lucrează, ea domnește; bărbatul e slugă, e o ființă nedreptățită și apăsată...

Și totuș parcă, stăpână adevărată numai la noi e femeea. Aici ea domnește și fără să ducă sarcinile bieților bărbați.

RÂNDURI MĂRUNTE

Pensie mamelor. Statul New-Yersey din Uniunea Americii de Nord, a adus o lege unică în felul său. E o lege ce asigură pensiiune nu funcționarilor cutari pentru slujba lor credincioasă și îndelungată, — ci ca o nobilă răsplată unei alte serii de ființe din societatea omenească: *mamelor*, cari și-au împlinit și-și împlinesc în chip onorabil misiunea lor în mijlocul societății omenești.

Cazul când mama are drept a cere spriginul statului, penzie, pentru sine și copiii săi, este atunci, când murindu-i soțul și rămânând în lipsă cu mai mulți copii minoreni, ea ar fi silită a-și susține familia cu ce bruș poate câștiga cu cele două mâni ale sale. Și ce puțin poate o asemenea femeie! Cu câte lacrimi amare își udă bucata de pâine și fața copiilor săi mici și perina pe care își pleacă capul obosit și aprins de gânduri neliniștite!

Acestor ființe nenorocite le vine în ajutor statul din vorbă, dând drept fiecărei astfel de mame lovite de soarte, a cere sprijinul statului, a-și cere o penzie dela el, pentru a-i crește lui pe fiii săi.

Se face cercetare, se vede de ce ajutor are lipsă și așa i se dă. Până acum cea mai mică pensie de acest fel, a fost de 12 dollari (50 cor.) pe lună, cea mai mare de 30 dollari.

*

În ce limbă a vorbit Isus?

Mai de mult cei mai mulți savanți au fost de părerea, că Isus a vorbit în limba latină. Pentru a dovedi aserțiunea aceasta, englezul Blach scrie în 1877 o carte întreagă, arătând, că limba greacă a noului testament e plină cu latinizme, semn, că s'a tradus din latinește. — În fața acestei opinii se susține însă cu multă probalitate, că Isus n'a rostit niciodată nici o frază în latinește, ci mai probabil e, că a vorbit grecește, fiindcă pe vremea aceea limba grecească eră limba de comunicație internațională la oamenii culți. Pe timpul lui Tiberius aceasta se folosiă chiar și 'n senatul roman. Și ovreii vorbeau grecește cu Grecii și Romanii. — Mai nou s'a ocupat cu chestia asta, că în ce limbă a vorbit Isus, învățatul german Delitzsch și dânsul susține, că a vorbit în limba jidovească poporală, aceasta nu-i ebraică, căci pe aceasta au folosit-o numai în biserica din Ierusalim și în sinăgoge, ci e un ram al dialectului aramean, numit sursi.

Ingeri, înălțând cântece ingerilor... Dăm aci chipul drăgălaș al micilor „coriști”, școlari din Aghireș (lângă Cluj), despre cari știindu-se că formează un foarte plăcut cor de copii, au fost poțtiți la Cluj pe sfințele sărbători trecute ale Nașterii, și în loc de Priceaznă au cântat în bis. greco-cat. română în toate trei zilele prea frumoasa colindă „Colo sus, mai sus de soare”... încântând foarte mult pe toți credincioșii... Ei sunt în mijloc cu zelosul lor învățator dl Vasile Galoș.

În sfârșit e probabil, ca Isus se fi folosit și dialectul galileian, deoarece a crescut în Galilea.

*

Milionarii despre reclamă. La o întrebare, pe care un mare ziar american o pune cetitorilor, că ce fel de reclamă e mai folositoare, s'au dat o mulțime de răspunsuri. Au răspuns între alții la ea și miliionarii Rockefeller, Vanderbilt și Gould și păreriile acestora conglăsuiesc, că azi cea mai folositoare reclamă e aceea pe care o face omul în gazetele mari. „Numai gazetele cu tiraj mare — zice Rockefeller — pot ajuta comerciantului la răspândirea negoțului său. Gazetele azi pătrund și în cel mai depărtat sătuleț, ajung așazicănd în mâna fiecărui om, e prin urmare clar, că reclama ce se face în gazete, e cea mai folositoare, ori e singura folositoare. Mai ales, dacă se consideră și faptul, că gazetele au și oarecare autoritate în fața publicului. Intre astfel de împrejurări nu mă mir, că un biet măestru măsar neamț, a ajuns mare negustor pe urma unui anunț din gazetă. A anunțat într'o foaie nemțească, că are de vânzare o mașină

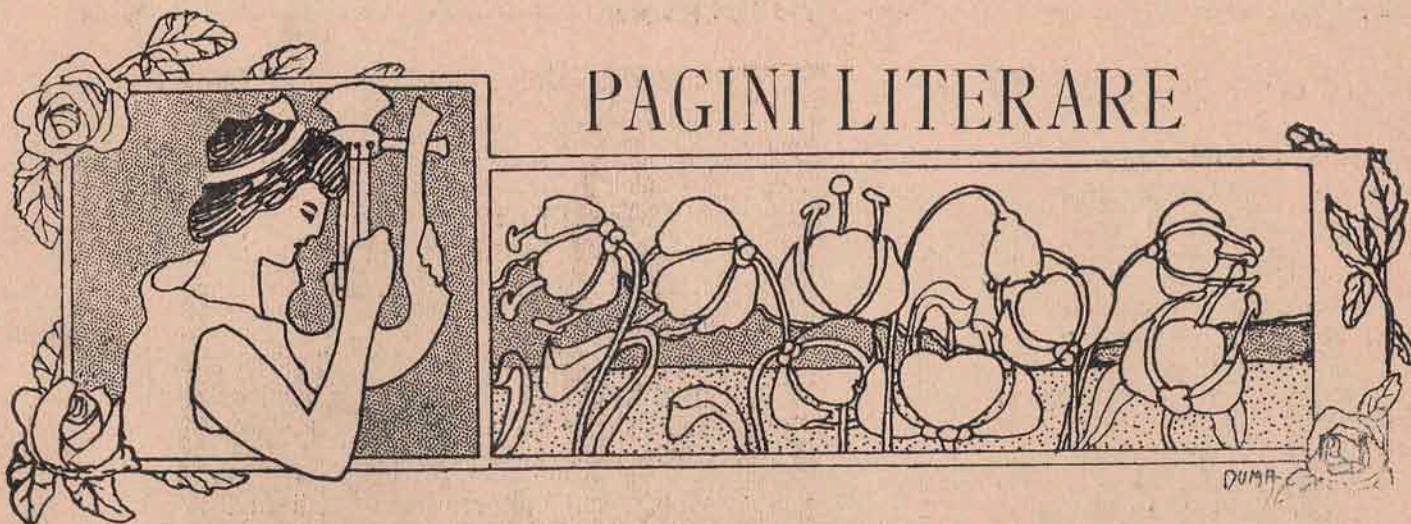
de cusut folosită, și pe urma acestui anunț a căpătat 60 de cumpărători. Atunci i-a cerut ideea, ca să mai cumpere 59 de mașini de cusut vechi și le-a vândut pe toate cu un câștig oarecare. Așa apoi a crescut prăvălioara lui zi de zi și azi e mare „comerciant”. Vanderbilt și Gould tot asemenea susțin, că reclama din ziare are foarte mare însemnătate și că cei mai mulți oameni de afaceri îi mulțumesc în primul rând desvoltarea lor.

*

Un lucru mic, dar care dorim să se știe, e, că redactorul „Cosinzei” dl Seb. Bornemisa, petrecând de două luni de zile în Budapesta, pentru terminarea studiilor dsale universitare, — revista, deși apare în redactarea dsale, dar iese de sub tipar fără obicinuita revizie a redactorului. Și așa micile erori de tipar sau diferențe de ortografie, se strecoră în revistă din graba ori neatenția corectorului tipografiei, și nu din a redacției.

Rugăm pe toți colaboratorii revistei noastre, ca manuscrisele, cari doresc să se publice în „Cosinzeana”, să binevoiască a le trimite pe adresa redactorului nostru prim: dl Sebastian Bornemisa, Budapest, VIII. Köfaragó u. 5. 1. 7.

PAGINI LITERARE

Din prag.

Atâta bogăție de lumină,
Atâtea melodii fermecătoare,
Atât parfum și-atâta bucurie
De ce le duci, frumoasă călătoare?

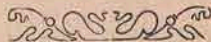
În care lume pot să mai încapă
Cu focul lor înviator, căci cine
Mai are drept podoabă Răsăritul
Și stelele tărîilor, ca tine?

Eu nu știu unde-s căile pe care
Se 'ndreaptă pasul tău ca pelerinul,
Dar știu că numa 'n pieptul meu de dragu-ți
Un ceriu întreg și-a luminat seninul.

Și nu știu de te mai întorci. Odată
Mi-oi îndreptă și eu pe cale pasul,
Și doar țărâna proaspătă va spune
C'aici un muritor avu popasul.

Și-aș vrea atunci din inimă o floare
Duiosă, parfumată, să-mi răsară,
Și jertfă a iubirei lor, s'o rupă
Doi visători pribegi în fapt de sară...

I. U. SORICU

MĂMUCA NASTASIA

G. VLĂDESCU-ALBEȘTI

O femeie uscațivă, puștincică la trup, cu ochii mici, scânteietori. O cunoșteau copiii mici, și cei din satele vecine. O lume întreagă, o cunoșteă de Mămuca Nastasia. Părul ei cărlonțat pe la tâmpile, fața sbârciță, cu negul din umărul obrazului stâng, îi făceau chipul ciudat. Avea obiceiul tutunului. Toată ziua mosgolea, între gingiile ei fără dinți, o lulea afumată, unsuroasă, prinsă într'un țigaret de vișin.

„Să-mi treacă uritul... ; o am moștenire dela răposatul.“ Așa spuneă la toată lumea.

Scutură încetișor găoaca lulelei în podul palmei și o prindea cu luare aminte, în culele brîului. Căsuța ei din dosul bisericeii, adumbrită de salcâmi înalți, părea o scorbura în văgăunele munților. Scundă, cu păreții cârpiți și plecași, cu grinzile afumate și streășena dărîmată, casă de pusnic, dosită de oameni. O fereastră mică, abia putea lăsa să se strecoare înlăuntru fărîmături din pulberea de lumină.

Trăia așa stingheră.

Bărbatul ei fusese rudar. Un țigan, ce-și ținea zilele din cioplituri ușoare, făcute în lemn. Tot dela răposatul, îi rămăsese și meșteșugul rudăriei, dar Mămuca Nastasia, știă să facă și să desfacă, și în descântecele ei trăia nădejdea atâtor suflete.

O văd aevă lângă mine. Cu pletele unsuroase și lăsate pe spate, cu pieptul gol și osos, așezându-și făciunele în lulea.

— Sărut mâna coconașule, baba știe să facă de dragoste. Știe baba multe...

Boabele se înșirau sgomotoase, pe fundul sitei și ochii de drac, ca doi cărbuni aprinși, ai Nastasiei, jucau în fundul orbitelor, ca două lunițe.

Voi patruzeci și unu de bobi
Voi patruzeci și unu de frați,
Cum ați ținut să încolțiți
Să răsăriți,
Așa să știți să-mi ghiciți,
Cum ați împodobit masa
Să-mi spuneți de frumoasa.

— Boerule, un bob zăbavă. Uite, un bob zăbavă. Ai să primești o veste. O veste cu bucurie. Un drum lung ai să faci. Dușmani ai mulți, dar ai să ieși ca argintul curat, strecurat, nici vânt de vară n'are să te bată. Dă mâna la baba, fă cruce, și mai pune un ban.

Suflă asupra bobilor, cu o înfățișare duhovnicească, în chip, cu privirea pierdută, depănându-și firul tainic, în tremurarea vorbelor fără șir :

Dacă o fi ursitoarea lui,
Să-mi dați troică de bucurie
Și veste bună ;

Iar dacă n'o fi
Să-mi dați frunte pe cinci
Și limpezime,
Una în doi și lipsă.

Ochii Nastasiei străluceau și mai puternic. Iși desfăcea nojițele dela desagi cărpăciți, scoțea o oală cu pământ și o așeză pe prispa casei.

— Aici stă norocul, boerule.

— Fă crucea și dă la baba un ban.

Oala se învârteă ca o sfârleagă în mâinile drăcoacei, și vorbele ei fără șir nu-și mai aveă sfârșit.

Eu scutur paru,
Paru scutură pământu,
Pământu clatină lacu
Și scoate pe dracu ;
Să fugă nouă mări și nouă țări,
Cu coarnele s'o îmboldească,
Cu biciu de foc s'o pleznească.
Să nu-i dea pas, nici de-a bea, nici de-a mânca,
Până aici la dta.

Cine n'o cunoșteă pe mămuca Nastasia ?

Și cei cu sufletele fine, pătrunși de gânduri, ascunse și doruri pribegi, și cei cu tâmplele brumate, a căror nădejde risipită, o căutau în cufa ghiocului cunoșteau căsuța scundă, aproape dărîmată, din dosul bisericei.

La casele gospodarilor, aveă mare trecere și după ce-și umpleă desagi cu merinde, porneă lungul uliței, strigând în gura mare:

— Cheptini, cocoană, cheptini...

*

Chipul acesta ciudat, cu privirea fixă, cu ochii aprinși, femeea aceasta nădrăvană, cu sufletul din mii de fărîmături misterioase, aveă credința ei, idolii ei.

Vântură satul întreg, cu câinii droaie după ea, în sgomoful copiilor, gălăgioși, cari se pierdeau în pulberea de praf a uliței, goniți de chipul ciudat și vorbele ei înfiorătoare.

Nu-i dam răgaz o clipă. O urmăriam prefutindeni și, în ciuda ei, spuneă toate nădrăvaniile.

Cioară, cioară, cioară,
Să fi de ocară,
Penele să-ți cadă,
Dracul să te vadă.

Copilăriile noastre o supărau grozav. Luă cu mâinile fărina din drum și asvârleă pulberea după noi.

— Prafu după voi, netoșilor, hoșilor de cai, borșoșilor...

— Să muriți în zi de praznic, înghesuși la ușa bisericei.

— Pojarul și buba neagră, ielele și boala copiilor... Toate blestemele din lume, curgeau pe capetele noastre, până ni se ură, ne făceam vârtej și o luam grămadă spre gura văii.

Biața mămuca Nastasia!

Nu-mi fuge din minte. Chipul ei ciudat, cu lulea afumată și învechită, cu fața arsă, sbârcită și neagră,

cu buzele pârлите, — îmi stau aeeva în pragul amin-firilor.

Sufletele acestea cari vorbesc, o vieață întreagă, în cutele ghiocului, au ceva din taina nopților fără stele. În ele se ascund fărîmituri din vieața nevăzută și îngrămădesc în lăunrul lor, toată puterea misterioasă, ce stă ascunsă dincolo, în lumea năzuințelor noastre.

Tinerețe, tinerețe, câtă odihnă și mângăiere nu-ți găsești, în învârtitura dibace a bobilor din fundul sitei, sau în cufa ciudată a ghiocului!

Și acum trec nepăsător, prin preajma acestor vârteje, cari îmi produceau odată mult năcaz.

Mă gândesc la Mămuca Nastasia.

— Un căuș de făină... o leacă de udătură.

— Dă babă cu gheocul...

Atâtea chipuri dragi, vin așa de rar în pragul minței.

Numai Mămuca Nastasia, din lumea umbrelor, apare ca o vedenie, așa cum eră; uscățivă, pușintică la trup, cu ochii mici, scânteietori...

O văd cu câinii droaie după ea, înotând prin pulberea de praf a uliței.

Amintirea chipului ciudat mă înfioară, dar îmi aduc bucuria clipelor trăite, în preajma copilăriei și a tinereței mele...

Venea un murmur tainic.

Venea un murmur tainic din inima pădurii...
Eră un zvon de fiunze sau freamăt de izvoare?
Venea un murmur tainic — Șoptirile naturii —
Și 'n sufletele noastre porneă să se strecoare.

În el vorbeă o lume de glasuri ne 'nțelese
Iubire... mângăiere... muștrare... rugăminte...
Și tot ce-avem în inimi pareă că 'n el se țese
Cercând să 'nlocuiască străvechile cuvinte.

Și noi treceam pe gânduri alături pe cărare —
Cărarea ce desparte livada de pădure —
Tăcându-ne simțirea cea fără de hotare
Lăsând cuvântul firii în vraja-i să ne fure.

Și noi treceam pe gânduri cu buza 'nmărmurită,
Fricoși să întrerupem sfințenia naturii,
Lăsând să ne vorbească livada înflorită
Și murmurul cel tainic din inima pădurii.

VICTOR EFTIMIU

UN POET Ș'UN FILOSOF

Alaltăeri, 15 Iulie, umblam pe un drum de țară. Căldura lui Cuptor eră în toiu, și doream umbra cum dorește cerbul apa de izvor. Zărilor se pierdeau într'o ceață ușoară spre care tremurau și fugeau parcă unde mărunte de lumină. Ogoare omenesți stăteau întinse supt soare pe toate costișele, și din juru-mi de pre-tutindeni se înălța miros cald de ierburi. Satele erau departe, însă într'o vâlicică, aproape, știam o fântână cu nume bun în partea locului.

Dădui pe-un drum prăvălatic și zării îndată fântâna cu nume bun. În adevăr, în tot ținutul Botoșanilor nu cred să se afle altă fântână la fel. De departe cerdacul ei cu stâlpi subțiri și acoperișul de tablă, lucesc roșii, întreșalcile pletoase cari o înconjură, par'car râde de veselie un obraz pârduit. — Grăbii pașii, căci la umbra sălcilor eră poposită o trăsura cu roți nalte, cu arcuri mlădioase, și cu doi cai cu hamuri rusești.

Cunoșteam căruța și caii. Erau ai părintelui Pantelimon dela schitul Codreni, de aproape, lăcaș faimos prin livezile și râmnicele lui și prin pădurile de stejar care-l impresură. Cunoșteam puțin și pe părintele Pantelimon, — și mă recunosc și sfinția-sa când ajunsei aproape: îmi zâmbi cu prietinie, cu obrazu-i pârduit și vesel, plin par'că de aceeași lumină ca și fântâna cu nume bun.

„Așa-i că ți-i sete? mă întrebă părintele Pantelimon, eșindu-mi întru întâmpinare.

— Ai rostit, părinte egumene, cuvânt adevărat“, îi răspunsei eu cu duhul blândeței. Băgam de seamă că pe marginea parmaclăcului, lângă sfinția sa, sta descoperită o chisea plină cu dulceț de cireșe negre.

„Atuncea, moș-Avrume, vorbi părintele întorcându-se cătră vizitiu, scoate o ciatură de apă proaspătă și dă o linguriță curată...

— Părinte, ți-a eșit un sfânt din gură...“ zisei eu închinându-mă în fața cuvioșiei-sale și apucându-i mâna moale pe care mi-o întinsese cu osebită bunăvoință...

Moș-Avram își mângâie întâiu pletele cărunte, apoi bocănind cu cizmele-i mari, intră în cerdac și dădu drumul în fântână ciuterei cu lanț. Incet și tacitos prinse după aceea să învărtească roata, cu obrazul brăzdat, cufundat ca'ntr'o gândire adâncă. Eu priveam cerdacul cu măestrie lucrat, cu florile făiate în scândură, cari împodobeau capetele de sus ale stâlpilor, priveam acoperișul ca o pâlnie întoarsă cu gura în jos, și săgeata din vârf; iar părintele Pantelimon, voinic, nalt și gros, cu mâinile în șolduri, urmărea c'un fel de mândrie învingătoare cercetarea mea.

Deasupra intrării cerdacului, pe-o tablă, stăteau scrise cu slove mari, albe, două stihuri:

Beți apă, vă răcoriți,
Și pe Dumnezeu măriți.

Când îmi coborâi ochii, părintele Pantelimon zâmbea:

„Ce zici?

— Ce să zic? îmi place... răspunsei eu privind la cuvioșia-sa cu oarecare bănuială.

— Apoi și fântâna și stihurile, sunt de mine făcute! zise cu glas gros părintele Pantelimon.

— Stihurile sunt foarte frumoase!“ observai eu, de data asta cu convingere.

Lovisem bine; sfinția-sa aveă vanitatea literaturii. i se lumină deplin fața și dragostea sa cătră mine crescū vădit.

„Dă mai de grabă, moș-Avrume! strigă el; și pe urmă să scoți și mașina de cafea...

— Cum? faceți și cafea aici, părinte egumene? strigai mirat. Apoi atunci pot să spun c'am ajuns în poarta raiului! — Și recitai încet, cu evlavie, înălțând iar ochii cătră tablă:

Beți apă, vă răcoriți,
Și pe Dumnezeu măriți!

— Adică, mai bine, întâiu scoate o leacă de gustare, moș-Avrume...“ se grăbi să adauge cuvioșia-sa părintele Pantelimon.

Cu gustarea am stat un ceas de vreme la umbra sălcilor, lângă fântâna roșie, și căldura creștea în jurul nostru fără s'o simțim. Trecători nu erau, stăteam singuri; oamenii munceau în zădury, încovoiați pe lanuri.

Despre gustarea, pe care cuvioșia-sa o adusese cu sine, nu voiu spune nimic; cuprindeă tot ce trebuie ca să mulțumească pe un vlădică. Mai interesant eră însuși sfinția-sa, care mi-a povestit între altele cum a zidit fântâna și a clădit cerdacul, și mi-a numărat o mulțime de petreceri la schit cu „lumea nobilă“ din Botoșeni.

„La urma urmei, pent'ru lumea bună care vine la schit, am zidit eu fântâna asta“.

Interesant eră și moș-Avram, care sta la o parte, tăcut. Numai din când în când se amesteca în vorbă, liniștit și sentențios, — parcă picură stropi de apă rece peste focul cu care vorbea părintele Pantelimon.

„Eu acuma sunt „supiriorul“ mănăstirii, zicea călugărul, cu glasul 'ngânfat de două păhare de vin. Dar în tinerețe am fost un om așa, cum să spun, un om care nu fusesem dus de multe ori la biserică... Făcusem și eu multe! Am fost și cioban; acuma, după ce m'am ridicat în lumea bună, pot să spun; am fost și la oaste... da, am fost „grad“... Și pe urmă dac'am văzut că în sat nu mă mai pot așeza, înțelegi, dacă am văzut sărăcia în care trăesc toți, am zis așa: De ce să nu mă liniștesc și eu undeva? De priceput sunt priceput, de gospodăr sunt gospodăr... Ar trebui să mă retrag undeva, zic, într'o chinovie, și să trăesc cum se cuvine... Așa am și făcut. M'am făcut monah, ș'acu, slavă Domnului, nimene nu poate zice, că nu fac gospodărie bună la schit la Codreni. Am de toate. De voinic sunt voinic, ș'oiu mai duce-o o bucată de vreme...“

la să mai bem un păhărel de vin. Ce, zimbești a râde moș-Avrume? nu-i așa?

— Apoi dă, părinte, răspunse moș-Avram de lângă cai; nimene n'a făcut contract cu Dumnezeu cât are să trăiască...

— Ei, lasă! urmă părintele întorcându-se repede spre mine. Cum îți spun și cum poate știi, am făcut la schit multe lucruri bune. Am dres rămnicele, am întocmit prisacă, am reparat chiliile, am acoperit biserica... Am făcut și eu ceva, — lumea care a veni, să vadă! Și, cum vezi, și fântâna asta am făcut-o tot eu, ș'am scris și stihurile! Dar am avut mare năcaz, mare năcaz!

— Ce năcaz, părinte?

— He! Unii stricau clădirea, unii furau zestrea fântânii... Dac'am văzut și-am văzut, m'am pus ș'am făcut un blăstăm!

— Cum?

— Am „scris“, urmă sfinția sa, am scris un blăstăm... L-am scris pentru rău-făcători, pentru țărani cari nu vor să știe de facerea de bine, și fură lucrul pus aici pentru „binele public“... Intră te rog în cerdac, văd că-ți plac compunerile, și observă mata lângă roata fântânei, altă tablă, pe care se află scrise cele de cuviință...

Am intrat în cerdac și am cetit a doua operă literară a cuvioșiei-sale. Ascultă și părintele Pantelimon cu zimbetu-i învingător, și moș Avram cu fața-i gânditoare.

Ceteam c'un glas trist și monoton, cum se cuvine să se cetească blăstămurile.

† Sf. Mănăstire Codreni.

Subsemnatul Pantelimon Costăkescu arhimandritul și superiorul sfintei mănăstiri Codreni, care am am făcut această fântână pentru binele omenirii, cari vor trece pe aici și își vor astămpără setea și se vor odihni la această fântână pentru binele publicului și pentru a me pomenire.

Și văd că unii mi-au furat ciutura, lanțul dela această fântână anu trecut și am pus alt lanț și altă ciutură, care și pe acestea le-au furat, pentru care m'am supărat foarte mult; acuma pun alt lanț și altă ciutură din nou, însă cu blăstăm și afurisenie, ca acel ce va îndrăzni să iee lanțul și cu ciutura sau alt lucru dela această fântână, cu darul ce îmi este dat dela Dumnezeu îl blăstăm; blăstămat să fie și afurisit și anafima și blăstămat să fie, și de Dumnezeu să fie neiertat până ce nu va veni să mărturisească și să-l dezleg eu.

Arhimandritul *Pantelimon Costăkescu.*

1 Ianuarie 1909.

„Ei? ce zici?“ întrebă bucuros părintele, când eșli dela fântână.

Ziua de alaltăeri a fost pentru mine o zi de lașitate:

„E frumos, murmurai eu...

— E frumos, dar mai ales cu folos! întări cu glas mare cuvioșia sa. Numai moș Avram nu se împacă și zice că oamenii n'au să-mi lase *obectele* în pace... Ce zici, moș Avrume, de țărani?

— De ce să ție țăraniile legile și blăstămurile, răspunse cu voce joasă bătrânul, dacă nici cei mari nu le țin? Legile în țara noastră sunt scrise pe ghiață!

— Ei, lasă! ei, lasă! strigă părintele dând din mâni... a crede boerul că ești cine știe ce filosof! Ei, ce spui mata, domnule Gavrilescu? urmă părintele întorcându-se spre mine.

— Despre ce, părinte?

— Despre... — și cuvioșia sa îmi făcū semn cu capul, înălțând sprâncenele, spre tabla de deasupra ușii și spre cea de lângă roata fântânii... — Mă privi zimbînd dulce: De mine sunt compuse! — Imi mai întinse un păhărel, și-și mângăia încetișor barba roșcată, așteptându-mi răspunsul. — Ce zici?

— Mie îmi place mai mult poezia!.. răspunsei eu cu jumătate de gură.

— Ba eu țin la blăstăm!, vorbi părintele cu tărie; ba eu țin la blăstăm! E și cu folos!

Cu multă dragoste și foc pentru operele lui, părintele Pantelimon mă lămurī „cum i-a venit“ să le facă, și cum s'a pus la scris. Pe urmă îmi mai spuse prea multe alte lucruri: Din toate vedeam că am de-a face c'un fost sătean care a urit munca, c'un fost vagmīstru îmbrăcat în rantie călugărească. În vieța lui de belșug și lene și-a adus poate aminte de cântecele și „poziile“ din oaste, în urechi i-au sunat stihuri din monahie, ca acestea:

O prea frumoasă pustie
Poftesc să te am soție...

și s'a trezit poet, și încă partizan al artei cu tendinți!

Fugărit de nevoi, rodea acuma ca un vierme în cămări și livezi. În toată frumusețea lumii lui Dumnezeu, el nu găsea decât două lucruri: mîncarea și somnul. Evlavia și credința, erau pentru el pustiurile Africe de cari niciodată n'auzise măcar.

Devenise călugăr, adevă egoist și crud, ca să scrie două stihuri și-un blestem, ca să mînce repede dintr'o gustare care ar fi săturat două zile pe nevoiașii rămași în sat, la vatra-i părintească, și ca să arunce o privire verzue și aspră de stăpân la moș Avram, care stătuse liniștit deoparte, și privise, flămînd, cum mîncă alții.

„Ce stai așa, moșule? strigă călugărul grăbit deodată; iași strînge repede și pe urmă înhamă... Știi că mie nu-mi prea place încetineala dumitale...“

Bătrînul se apropie și trase pe rînd cătră sine șervetele și sticlele goale.

„Cînd m-ai chemat să strîng, am chitit c'a fi o vorbă cu înțeles... zise el rîzînd.

— Hai! repede, moș Avrume! lasă vorba!

— Ei, ce să-i faci? mormăi moș Avram. Bogatul se scarchină, și săracul socoate că caută să-i deie...

— Ce-ai spus? ce-ai boscorodit acolo, cum ți-i obiceiul?, strigă părintele Pantelimon puțin înflăcărat.

— Da n'am spus cine știe ce... Mă gândeam și eu, c'am fost în vremea mea om și frunțuș... Eah! Așa-i lumea, ce să-i faci? Mângâierea săracului — răbdarea!

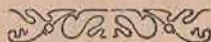
— Ba mai bine, moșule, ai lăsa filosofia la o parte și ți-ai vede de nevoie!

Băgam de seamă că bătrânul, din felul lui de a se purta și a se vorbi, nu prea ține sus în cinste pe cuvioșia sa egumenul. Asta o știă și scriitorul blăstămului, și, pentrucă eră un străin de față, nu înțelegea să iasă umilit din trecătorul conflict cu vizitiul său. Incepî a mormăi îndesat și scurt ceva, mergând către bătrân. Mormăirile lui îmi aduseră deodată melancolice amintiri ostășești! Iar bătrânul, tot liniștit și flămând, își căută de treabă, fără să-i răspundă. Numai într'un târziu, trecând pe lângă mine, îl auzii murmurând:

„Așa-i când îmbătrânește lupu... îl incolțesc coteii...”

Mă pregăteam de plecare și eu, — și ca să mulțămesc părintelui Pantelimon pentru ospătarea lui, cetii încă odată, a treia oară, cu ușoară admirație în glas, stihurile de deasupra ușei cerdacului. Monahul, ascultând răpit, simțea o năzuință în sus, spre ușa păzită de Sfântul Petru, iar bătrânul, de lângă cai, privea la mine cu coada ochiului, apoi zimbî clătînând din cap...

M. Sd.

ELEGIE

O, Doamne, m'ai făcut urâtă, Tu
Eternă și bogată frumusețe.
Lumina Ta pe mine nu stătî.
Urâtă m'ai făcut, o Doamne, Tu
Ce farmece împarți pe-atâtea fețe.

Și sunt și eu în anii când pe-aproape
Un zgomot mă surprinde 'ntotdeauna
Cu freamăte, cu plânsuri vagi de ape,
Când sufletul visează printre pleoape
În timp ce 'n visuri se topește luna.

Da 'n calea mea privirile în pripă
Se 'ntorc de pe obrazu-mi amarăt...
Spre capul meu plecat ca o aripă
Frumoșii tineri de privesc o clipă,
Iar fetele frumoase nici atât...

Și 'n ochi, nu-mi prinde nimeni raza vis
Sub care viața zi cu zi mi-apune...
Și nici pe fața mea, o duioșie
Ce suferă și 'n toată clipa spune
Cum s'ar topi în mângâieri nebune...

Oi fi tu Doamne... Pentru ceice 'ndură
Și totul pentru tine și-ar jertfi
Ai fi atât de crud dacă ai fi!
Și n'ai putea să nu fi, că 'n Natură
Și cei urâți, sârmanii, se născură...

Dar și eu sunt copilul Tău! Picată,
Și eu ți'mplor icoana 'n rugi sfioase...
Și fața mea spre ceruri ridicată
Se 'nduioșează 'n taină și se 'mbată
La fel cu chipul celei mai frumoase!

Și dacă m'ai făcut urâtă, oare
De ce sub ochii mei așa splendoare?
De ce m'ai aruncat în flori, sub stele
Și între-atâtea fețe răzătoare
Ce scânteie de dorurile Tele?..

De ce mi-ai pus în suflet tot ce 'n Tine
Respiră cu putere și vibrează,
Când nu surâde clipa Ta în mine?...
Când gândurile mi se mlădiază
Spre un mormânt ce par'că nu mai vine?

De ce nu m'ai trezit într'un ținut
În care atmosfera doar me pală...
În care-ar fi un întuneric mut
Ce-ar picură neconținut pe lut
O ploaie rece, deasă și egală...

În care florile-ar fi negre, flori
Ce n'ar mai pune 'n suflete fiori,
În care norii ar fi cer și 'n care
Și zorile și-amurgurile clare
Ar fi neconținut două palori,

Și unde eu mereu aș stă închisă
Doar între ziduri, și-aș privi în vid
La ploaia Ta ce bate 'ntinsa clisă.
Și totul de-opotrivă-ar fi livid
Cu sufletul ce Ție Ți-l deschid...

Și totul sub privirea mea ar plânge,
Iar eu, neașteptând nici zori, nici sară,
M'aș pierde 'n nescârșirile de ceară
Și nescârșirea 'n mine s'ar răsfrânge
Când totul sub privirea mea ar plânge...

Și Tu mi-ai fi părinte, mi-ai fi frate,
Și tot ce-mi poate fi un suflet dulce!
Și până când pământu să mă culce,
Tu cel puțin m'ai fi scăpat de toate
Ce 'n lume nu mi-au fost să-mi fie date...

II. R.

George Gregorian.

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

— 24 —

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

Născiorul nedesăvârșit se plecă iarăși în jos.

— Domnișoarei Prêfère încă-i place luxul, zise Jeana; pentru lămpi totdeauna taie transparente de hârtie. E un lux economic acesta, dar e lux.

Întorcându-ne iarăși la Venezia, făcurăm cunoștință cu o patriciană îmbrcată într-o dalmatică brodată, când auzii deodată clopoțelul. Credeam că-i vre-un ucenic dela plăcintărie, și ne aduce mana. Ușa dela cetatea cărților însă se deschise și... Tu doriai mai adineauri, bătrâne Silvestru Bonnard, ca farmecele ocrotitei tale să fie văzute de alți ochi, decât de unii ochelariți și secați de bătrânețe; ei bine, dorința ta se împlinește, cum nici nu te așteptai. Și întocmai, ca nesocotitul Teseu, grăiește și ție un glas:

Ci teme-te, Stăpâne, nu cumva dârzul cer
Să-ți poarte-atâta ură, încât să te asculte.

Ușa cetății cărților se deschise și în prag se ivi un tânăr frumos, introdus de Teresa. Sufletul acesta de bătrână naivă nu știe, decât să deschidă ușa sau s'o închidă, când îți vine cineva; nu se pricepe de loc la ceremonii de anticameră și de salon. Nu cunoaște nici obiceiul de a anunța, nici de a face pe om s'aștepte. Sau îmi ține lumea pe coridor la ușă, sau mi-o împinge pe cap.

Frumosul tânăr e așadar introdus, iar eu, firește, nu-l pot închide îndată în odaia de alături, ca pe un animal primejdios. Aștept să se explice; o și face dânsul, fără a se simți cătuși de puțin stingherit; însă mi se pare c-a observat și fetița, cum stetea ea aplecată asupra mesei și frunzărind în Vecellio. Mă uit și nu știu: mă înșel, sau l'am mai văzut undeva. Îl chiamă Gélis. Numele acesta l-am mai auzit odată nu știu unde. Fapt e, că domnul Gélis (de oarece așa îi zice), e foarte bine făcut. Și, după cum spune, e la *École des Chartes*, în anul al treilea și își prepară de cincisprezece sau optsprezece luni teza, al cărei subiect e starea mănăstirilor benedictine în preajma anului 1700. Tocmai acum a cetit lucrările mele despre *Monasticon*, și e convins că n-o să-și poată duce teza la bun sfârșit fără sfaturile mele și fără un anumit manuscris, care-i în stăpânirea mea, și care nu-i altceva, decât catastiful socotelilor dela mănăstirea din Citeaux pe anii 1683—1714.

După ce mă lămurește în privința asta îmi dă o scrisoare de recomandăție, iscălită cu numele celui mai ilustru dintre colegii mei.

Ah! iată enigma: Domnul Gélis e tocmai tânărul acela, care mă făcea dobitoc acum un an, când ste team sub castanii Luxemburgului. Și în vreme ce despătur scrisoarea, mă gândesc:

„Ah, ah! nenorocitul, ție nici prin gând nu-ți

trece, că eu te-am auzit, și că știu ce părere ai despre mine... sau cel puțin ce părere aveai atunci, căci mințile acestea tinere sunt așa de ușuratic! Ești în mâna mea acum, nesocotitul! Iată-mi-te dar în bârlogul leului și așa năpraznic, încât bătrânul leu de u-luit ce-i, nici nu știe, ce să facă acum cu prada. Dar, bătrâne leu, nu ești tu oare într-adevăr dobitoc? Dacă nu ești acum, ai fost atunci. Căci prost ai fost, că l-ai ascultat pe domnul Gélis, lângă statuia Margaretei de Valois, de două ori prost, că l-ai înțeles, și de trei ori prost, că n-ai uitat cuvintele acelea, pe cari eră mai bine să nu le fi înțeles“.

După ce-l dojenii astfel pe bătrânul paraleu, îl sfătuii ca să fie îngăduitor, el încă nu se prea lăsă rugat, ci deveni în curând așa de vesel, încât eră cât pe aci să izbucnească în râgete de bucurie.

După felul cum ceteam scrisoarea confratelui meu, ai fi crezut, că nu cunosc slovele. Ținū cam lung cetitul. Domnul Gélis se putea plictisi de atâta așteptare. Dânsul însă se uită la Jeana, și-și îndură cu răbdare soarta. Jeana își întorcea din când în când capul spre noi. Nu poate stă omul nemișcat, nu-i așa? Domnișoara Prêfère își așeză bucelele, iar pieptul i se umflă de oftări ușoare. Trebuie să spun, că adese-ori eram mândru de oftaturile acestea.

— Domnule Gélis, grăii apoi împăturând scrisoarea, îmi pare bine, că-ți pot fi spre folos. Dta te ocupi cu cercetări, cari m-au interesat foarte mult și pe mine. Ce-am putut, am făcut. Știu, ea și dta, — ba mai bine decât dta, — cât mai este încă de lucru. Manuscrisul, ce-mi ceri, e la îndemâna dtale; îl poți lua acasă, dar trebuie să-ți spun, că nu-i tocmai mititel, și mi-e teamă...

— Ah, domnule Bonnard, îmi zise Gélis, de cărțile mari nu mă tem eu.

Îl rugai deci, să mă aștepte, iar eu trecui în odaia de alături, ca să caut catastiful. La început nu-l găsii, mă cuprinse un fel de desnădejde, că n'o să mai dau de el, când de odată observai, după anumite semne, că Teresa făcuse rânduială prin odaie. Catastiful însă, eră așa de mare și așa de gros, încât nu izbutise să-l așeze cum se cade. Îl ridicai deci cu oare care osteneală, și avui bucuria să simt, că tocmai așa-i de greu, precum doriau eu.

„Așteaptă băiețele, zisei în gândul meu, cu un zimbet, care trebuie să fi fost foarte sarcastic, așteaptă: te încarc eu acum; deocamdată o să-ți istoviască numai brațele, apoi vine rândul creerului. Acesta e începutul răzburării lui Silvestru Bonnard. De mai târziu, avem noi grijă“.

Când intrai iarăși în cetatea cărților, auzii pe domnul Gélis zicând cătră Jeana: „Venețiencele își muiau părul într'un fel de boială bălaie. Aveau păr bălai ca miera, și bălai ca aurul. Există însă păr cu o culoare naturală mai frumoasă decât culoarea mierei și a aurului“. Iar răspunsul Jeanei eră o tăcere cuminte

și meditativă. Gâcii îndată, că a făcut ceva ștregarul acesta de Vecellio, și că, Gélis și Jean aplecați asupra cărții, priviseră împreună dogaresa și patricienele.

Credeam, că în clipa când mă voi ivi cu cărțoiul, va schimba fețe domnul Gélis. Căci eră o adevărată sarcină de hamal; abia îmi mai simțeam brațele de durere. Dânsul însă îl ridică, de parc'ar fi fost o peană, și-l zvârli subsuoară zimbînd. Îmi mulțumi apoi scurt, cum îmi place mie, îmi aminti, că are nevoie de pozele mele, hotărî o zi, să ne întîlnim iară și ieși, salutându-ne nespuse de încântător...

— Drăguț băiat, zisei eu.

Jeana întoarse câteva file din Vecellio și nu răspunse.

Plecarăm apoi la Saint-Cloud.

Septembre—Decembre.

Vizitele la casa moșneagului au urmat așa de regulat, încât sunt foarte recunoscător domnișoarei Prèfère. Dânsa își are acum un colțisor propriu, în cetatea cărților. Acum zice: scaunul meu, taburelul meu, scrinul meu. Scrinul acesta e o mescioară, de pe care-mi surghiunise poezii champagne-ezi, ca să-și așeze saculețul cu lucru. E foarte amabilă; trebuie că-s un monstru, de nu-mi place dânsa cu nici un preț. O sufer, în toată asprimea cuvîntului. Dar ce n'aș suferi pentru Jeana? Căci ea dă cetății cărților farmecul acesta, a cărui amintire mă îmbată când rămân iar singur. Nu-i instruită copila, dar așa de bine-i înzestrată sufletește, încât de multe ori, când vreau să-i arăt ceva frumos, mă pomenesc, că eu nici nu văzusem încă acel ceva, ci că dânsa îmi arată adevărata-i frumusețe. Dacă până acum mi-a fost cu neputință s'o fac, să-mi urmeze ideile mele, am aflat adese ori plăcere, să urmez eu capriciul isteț al ideilor ei.

Un om mai cuminte, decât mine s'ar gândi s'o facă folositoare. Dar oare a fi plăcut, nu însemnează a fi folositor? Nu-i prea frumoasă fetița, dar te încântă. Iar darul de a încânta e cel puțin așa de vrednic, ca meșteșugul de a cârpi ciorapii. De altfel eu nu-s nemuritor, iar dânsa fără îndoială n'o să fie încă prea bătrână, când îi va ceti notarul meu (nu maestrul Mouche) o anumită hârtie, pe care am iscălit-o mai deunăzi.

Nu vreau s'o înzestreze altul. *Eu* vreau să am bucuria asta. Bogat, ce-i drept, nu sunt, moștenirea părintească nu s'a sporit în mâinile mele. Căci banii nu se agonisesc buchisînd textele bătrânești. Dar cărțile, ce le am, după cum se vinde astăzi marfa aceasta distinsă, sunt vrednice ceva. Iată pe mescioară mai mulți poeți din veacul al XVI-lea, pentru cari s'ar întrece bancheri și prinți deopotrivă. Și după cum cred eu, aceste *Horae*, ale lui Simon Vostre, n'ar trece nebagate în seamă la Hotel-Silvestre, precum nici aceste *Preces pieae*, folosite odinioară de regina Claudia. M'am trudit să strâng și să păstrez toate exemplarele rari și ciudate, cari îmi populează acum cetatea cărților; și multă

vreme am fost de credința, că tot așa nevoie are vieța mea de ele, precum are nevoie de aer și de lumină. Căci mi-au fost foarte dragi, și nici azi nu pot stă, să nu le zimbesc și să nu le desmierd. Așa-s de încântătoare la vedere marochinele acestea, iar velinele de colea așa-s de moi la pipăit! Nu-i nici una între cărțile mele, care să nu-și aibă meritul său deosebit și să nu fie vrednică de stima unui om cu simț. Care alt stăpân le va ști prețui după cuviință? Știu eu, nu le va lăsa vre-un stăpân nou să piară în uitare, sau nu le va schilodi din niscai capricii de ignorant? În ce mîni o să cadă acest exemplar fără seamăn din *Istoria mănăstirii Saint-Germain-des-Prés*, pe marginea căruia însuși autorul, Dom Jacques Bouillard, a făcut însemnări pline de adevăr?.. Maiestre Bonnard, tu ești un nebun bătrîn. Econoama ta sărmana, e azi țintuită în pat de un reumatism fără milă. Jeana trebuie să sosească acum, acum, cu tovarășa sa, iar tu, în loc de a te gândi cum să le primești, îți bați capul cu prostii. Silvestre Bonnard, tu n'o să ajungi la nimic, *eu* ți-o spun.

Și tocmai le văd scoborându-se din omnibus.

Jeana sare ca o pisică, iar domnișoara Prèfère se încrede în brațul vânjos al conductorului, cu înfățișarea pudică a unei Virginii scăpate de naufragiu și resemnată de data asta de a se lăsa mîntuită. Jeana își ridică ochii, mă vede și-mi face un semn ușor de prietinie plină de încredere. Acum văd, ce frumoasă-i. E mai puțin frumoasă decum eră bunică-sa, farmecul ei însă e întreagă bucuria și mîngăierea, acestui nebun bătrîn, care-s eu. Ce vor fi crezând nebunii cei tineri despre dânsa, (căci de aceștia sunt încă), habar n'am; nici nu-i treaba mea... Dar prietine Bonnard trebuie să-ți repet, că econoamă-ta e în pat, și că tu însuși trebuie să te duci, să le deschizi?

Deschide babo Iarnă... în prag e Primăvara.

E într'adevăr Jeana, și îmbujorată ca o floare. Domnișoarei Prèfère îi mai trebuie un etaj, până să ajungă istovită și indingtă, la ușa mea.

Le detei lămuriri despre starea econoamei și propusei să mergem la restaurant la cină. Teresa însă, atotputernică și din patu-i de durere hotărî, să cinăm acasă. Oamenii de omenie, după părerea ei, nu cinează prin birturi. De altfel prevăzuse ea totul. Cina eră cumpărată gata; portăreasa o ar putea pregăti în câteva clipe.

Jeana, mai îndrăzneată, voiă să vadă, nu cumva are bolnava nevoie de ceva. Ce s'a întîmplat e ușor de închipuit. Teresa o retrimise iute-iute în salon, dar nu cu atîta asprime, cum aveam eu motiv să mă tem.

— Dacă, Doamne ferește!, o să am nevoie să mă slujească și pe mine altul, găsesc eu pe cineva mai puțin plâpînd decât dta? De odihnă am eu nevoie. Iar marfa asta nu se găsește în prăvălia la „degetul-pe-buze“. Du-te dta de-ți petrece, nu sta aici. Bătrâneța-i lipicioasă.

— urmează —

Cărți primite la Redacție:

Caton Theodorian. Povestea unei odăi. Prețul cor. 2.—

Ion Pillat: Eternități de-o clipă, poezii. Prețul cor. 2.—

G. C. Dragu: Scumpirea traiului. Prețul 60 bani.

G. T. N. Vorone: În preajma artei. Prețul cor. 1.—

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

Lucy. Frumoasă scrisoare, dar are o greșală mare: nu interesează publicul cetitor, căci nu cuprinde nici o idee.

S. F. Că ai talent? Și pentru ca să-ți spunem lucrul acesta, ne trimiți o poezie de trei strofe, dintre cari două sunt plagiate. Zău, fiți mai cu considerare față de... dv. înșivă.

Iurist. Vă atragem atențiunea asupra articolului „Dragoste mascată”, pe care-l publicăm în numărul de azi. În acela se dă tocmai tipul frumuseților de felul acela, cari te interesează și pe D-ta. Din partea noastră îți scriem următoarea rețetă față de-o ființă de asta: Ironie continuă și sarcasm la orice prilej. Asta o va îmblânzi-o, o va domoli-o și poate vei reuși s'o faci să-ți cadă la piept blândă și duioasă, cum stă bine unei fete.

O. C. Adresa dlui Vasile Stroiescu n'o știm. — „Carnetul unui bohem”, dupăcum suntem noi informați, o scrie dl A. Cotruș. Adevărat, dar are și spirit de multe ori.

Colectiile „Cosinzenii“

de pe anul I. și II. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa“ în Orăștie. —

	Cor. Fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2.—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2.—
Al. Ciura: Amintiri	1:60
I. Dragoslav: Volintirii	1:80
L. Rebreanu: Frământări	1:50
V. Eftimiu: Poemele singurății	2.—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1:80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1:80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1:60
A. Hamat: Noua lege militară	2.—
E. Borcia: Versuri flusturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1.—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă	3.50
Note de drum	1:25
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește?	—80
T. V. Ștefanelli: Amintiri despre Eminescu	1:50
Dr. Paulescu: Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul Franc — Masoneria	3.—
Dr. Paulescu: Instincte sociale, patimi și conflicte	2.—
C. S. Făgețel: Credințe literare	2.—
C. Theodorian: Povestea unei odăi, nuvele	2.—
I. Pilat: Eternități de-o clipă, poezii	2.—
Bogdan-Duică: Românii și Ovreii	2:50
P. Locusteanu: Suntem nebuni, nuvele	1:50
A. Herz: Bunicul, comedie în 3 acte	2.—
M. C. Bușureanu: Femeia, studiu social	3.—
Dr. Drăgescu: Pro Patria, povestire despre începutul neamului românesc	3.—
G. Aslan: Cum ajunge cineva om	1.—
Criza Morală	—30
S. Mehedinți: Poporul — 1913. —	1:50
Ion Gorun: Știi Românește?	—30
Alina G.: Arta de a vorbi în societate și diferite ocazii	—60
Irimescu-Cândești: Aurel Vlaicu	—60
Brătescu-Voinești: Întunec și Lumină, nuvele și schițe	2.—
Bucura Dumbravă: Pandurul, roman	3.—
Vhlauiță: La gura sobei	2:50
M. D. Rădulescu: Lei de peatră, poezii	3.—
Onițiu: Din cele trecute vremi	3.—
Hodoș: Masa ieftină. Gătirea mâncărilor	1:20
Iosif St. O.: Cântece, ed. II.	2.—
Antonescu: Studii asupra educației morale și estetice	3.—
Constantinescu I.: Din problema educației	3.—
Rousseau: Emil, sau despre educație, trad. de Adamescu	2:50
E. Rostand: Romanșioșii, comedie în 3 acte	—40
Moldovan S.: Ardealul II. Ținuturile de pe Murăș	—90
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2.—
I. Slavici: Mara, roman	2.—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Daus	2.—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	2:50
D. Pătrășcanu, Timotheiu Mucenicul	2.—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1.—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —